

Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat LIITO ry

VASTUULLISUUSOHJELMA 2025-2028

Sisällys

1. Hyvä hallinto	1
2. Turvallinen toimintaympäristö.....	2
3. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo	4
4. Ympäristö ja ilmasto	6
5. Suunnitteluprosessin kuvaus.....	8
6. Tiedottaminen ja toimeenpano.....	8
7. Seuranta, arviointi ja päivitys.....	8

1. Hyvä hallinto

1.1. Nykytila

Liiton toimintaa ohjaa **LIITO ry:n säännöt**. Liiton **talous** on vastuullista; **noudatamme lakeja, sääntöjä ja määräyksiä**. Liiton talouden perustan muodostavat jäsenmaksut ja valtionapu. Liiton oman toiminnan tuotoilla, lähinnä koulutuksella ja opetusmateriaalin myynnillä katetaan loppuosa. Liiton **varainhankinta** on vastuullista. Kumppanuudet ovat meille tärkeitä niin toiminnan kuin taloudenkin näkökulmasta. Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen kansantalouden näkökulmasta on tärkeää.

Liiton toiminnassa noudatetaan LIITO ry:n **hallinto-ohjesääntöä**, joka päivitetään vuosittain hallituksen ensimmäisessä kokouksessa ja samalla erityisesti hallituksen uudet jäsenet saavat koulutusta toimintatavoista. **Tilintarkastaja** tarkastaa talouden ja hallinnon tilikauden päätteeksi.

Liiton toiminta on **avointa ja läpinäkyvää**. Tavoitteenamme on antaa kuva, että olemme yhtenäinen ja vetovoimainen järjestö. **Kaikki** liiton jäsenet ovat **tasavertaisesti tervetulleita** osallistumaan kaikkiin liiton tapahtumiin. Osaan tapahtumista on myös tervetulleita muut kuin jäsenet. Jäsenillä on mahdollisuus aktiivisesti **vaikuttaa** liiton toimintaan ja sen kehittämiseen monin eri tavoin.

Liiton hallituksen ehdokasasettelussa ja valinnoissa kiinnitetään huomioita siihen, että **hallituksessa olisi mahdollisimman kattavasti huomioitu** hallituksen jäsenten kotipaikka, sukupuoli, eri kouluasteet ja molemmat oppiaineet. Lisäksi hallituksessa on opiskelijoiden edustus Jyväskylän yliopiston Liikuntatieteellisestä tiedekunnasta. Jäseniä tiedotetaan hallituksen päätöksistä uutiskirjeessä. Hallituksessa vastuutehtäviä jaetaan useammalle, jotta luottamustoimi ei kuormita ketään liiaksi.

1.1. Tavoitteet ja toimenpiteet ohjelmakaudelle 2025–2028

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuut	Arviointi ja seuranta
Selkeä hallinto- ja talousohjesääntö	Hallinto- ja talousohjesäännön päivitys.	Tj	Onko tehty, toimiva ja käytössä
Asiantuntevat hallituksen jäsenet	Uusien hallitusten jäsenten perehdytyksen kehittäminen ja hallituksen jäsenten kouluttaminen.	Tj ja pj:t	Materiaalin ja koulutusten määrä ja laatu
Hallituksen toiminnan läpinäkyvyys	Hallituksen päätökset tiedoksi jäsenille. Hallituksen jäsenten ja heidän toimintansa esittely somekanavissa.	Tj ja Anna	Uutiskirjeiden määrä. Sometykkäykset, -jaot ja kommentit.
Hyvä edunvalvontatapa	Ilmoitetaan tiedot vaikuttamisesta avoimuusrekisteriin ja noudatetaan hyvän edunvalvontatavan tulevaa uutta suositusta.	Tj ja Heidi	Ilmoitukset ja toimintatavat.

2. Turvallinen toimintaympäristö

2.1. Nykytila

Turvallisuus otetaan huomioon liiton tapahtumia järjestettäessä, sekä **fyysinen, psyykinen** että **sosiaalinen**.

Kaikki liiton tapahtumat, koulutukset ja kokoukset ovat **syrijinnästä vapaita** tapahtumia. Osallistujat sitoutuvat jo ilmoittautuessaan tapahtumiin toimimaan asiallisesti. Liitolla on **toimintaohje epäasialliseen ja häiritsevään käyttäytymiseen puuttumiseen**.

Liiton tilaisuuksiin pyritään luomaan **kannustava** ja kaikille **avoin ilmapiiri**. Vertaisten tapaaminen koulutuksissa luo **hyvää ilmapiiriä** ja **yhteisöllisyyttä**. Liiton johto on sitoutunut toimimaan edistääkseen turvallista toimintaympäristöä.

Terveelliset elämäntavat ja niiden edistäminen ovat liitolle tärkeitä. Edustamamme oppiaineet sekä liikunta että terveystieto ovat ns. hyvinvointioppiaineita, joiden kautta jäsenemme edistävät turvallisuutta ja terveyttä. Nuorten **nuuskan** ja muiden **tupakkatuotteiden** käyttöä ehkäistään terveystieto oppiaineen kautta karttuvalla terveysosaamisella. Myös **kiusaamisen** ja **häirinnän ehkäiseminen** on osa tunnetaitokasvatusta, johon annamme eväitä opettajille.

Nuuska ja nikotiinituotteet sekä **kiusaaminen** ja **häirintä** – infoa (materiaalia ja koulutusta) siirtyy opettajien kautta myös oppilaille ja opiskelijoille.

Liitolla on selkeät käytännöt **tietoturvan** ja **tietosuojan** varmistamiseksi, mukaan lukien tietojen säilytys, käyttö ja jakaminen. Noudatamme voimassa olevia tietosuojalakeja ja -asetuksia henkilötietojen käsittelyssä **henkilötietojen suojaamiseksi**. Koulutamme työntekijöitä tietosuoja-asioissa ja varmistamme, että he ymmärtävät omat vastuunsa.

2.2. Tavoitteet ja toimenpiteet ohjelmakaudelle 2025–2028

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuut	Arviointi ja seuranta
Liiton tapahtumat ovat turvallisia	Turvallinen tapahtuma -ohjeen päivitys.	Tj	Onko päivitys tehty ja toimiva
Selkeät ohjeet kuinka toimitaan, jos tavataan epäasiallista tai häiritsevää käyttäytymistä	Epäasiallinen ja häiritsevä käyttäytyminen - toimintaohjeen päivitys	Tj	Onko päivitys tehty ja toimiva
Luoda organisaatiokulttuuri, jossa turvallinen toimintaympäristö on ensisijainen arvo	Turvallisuuskulttuurin vahvistaminen tiedotuksen ja toimenpiteiden avulla.	Toimisto ja hallitus	Tehdyt toimenpiteet ja havainnot muutoksesta
Lasten ja nuorten pahoinvoinnin vähentäminen	Uusia tulokulmia ja vaikuttamiskeinoja kiusaamiseen ja häirintään.	Toimisto ja hallitus	Tehdyt toimenpiteet ja vaikutukset
Nuuskan ja muiden nikotiini tuotteiden käytön ehkäisy	Tietoa, materiaalia ja koulutusta aiheesta opettajille yhteistyössä asiantuntijakumppaneiden kanssa.	Anna ja Heidi	Materiaalien, artikkeleiden, tiedotuksen yms. määrä ja laatu.
Erityisryhmien ja kaikkien sukupuolten tasavertaisuuden edistäminen	Tietoa, materiaalia ja koulutusta aiheesta opettajille yhteistyössä asiantuntijakumppaneiden kanssa.	Anna	Materiaalien, artikkeleiden, tiedotuksen yms. määrä ja laatu.
Tietoturva ja -suoja asiat ajan tasalla	Tietosuojaselosteiden päivittäminen tarpeen mukaan, viestintä jäsenille ja henkilökunnan koulutus.	Tj	Tehdyt toimenpiteet ja viestintä asiasta sekä koulutukseen osallistujien määrä.

3. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

3.1. Nykytila

3.1.1. Toimintaa koskevat tavoitteet ja toimenpiteet

LIITO ry:ssä on tehty ensimmäinen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma vuodelle 2017. Sen jälkeen suunnitelma on päivitetty vuosittain vuosikokouksessa. Paljon suunnitelmien asioita on vakiintunut pysyviksi käytänteiksi, ja asiat ovat olleet hyvin esillä toiminnassamme.

Liiton **viestintä** on tasa-arvoista ja syrjimätöntä. Viestinnän kieli on ymmärrettävää, helposti saavutettavaa ja selkeää sekä syrjimätöntä ja moninaisuutta kunnioittavaa. Verkkosivujen saavutettavuudesta pidetään huolta. Kuvavalinnoilla pyritään tukemaan moniarvoisuutta.

Liiton toiminnan tavoitteena on **houkutteleva ja salliva jäsenyys**. Toimintaa suunnitellessa huomioidaan jäsenten moninaisuus oppiaineiden (liikunta ja terveystieto) sekä eri koulusasteiden osalta. Koulutuksia järjestetään mahdollisimman tasapuolisesti ympäri Suomea ja myös paikallisesti sekä etänä, mahdollistaen tasavertaisemmat osallistumismahdollisuudet kaikille. Tapahtumissa noudatetaan syrjinnän vastaista toimintaohjesääntöä. Hallituksen ehdokasasettelussa ja jäsenvalinnoissa huomioidaan jäsenkunnan moninaisuus (sukupuoli, asuinpaikka, ikä, kouluaste, monikulttuurisuus).

Toiminnassamme on **nollatoleranssi kiusaamiseen** sekä **epäasialliseen ja häiritsevään käyttäytymiseen**. Kaikilla on yhdenvertainen mahdollisuus osallistua liiton toimintaan riippumatta sukupuolesta, etnisestä taustasta, uskonnosta ja muusta henkilöön liittyvästä taustasta. Opettaja- ja kouluttajaohje – syrjimätön ja yhdenvertainen opetusviestintä on käytössä jäsenille ja liiton kouluttajille. Osallistumalla liiton tapahtumiin, osallistuja hyväksyy, että Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat LIITO ry:n toiminnassa on nollatoleranssi kaikenlaiselle häirinnälle, kiusaamiselle, syrjinnälle ja muulle epäasialliselle käytökselle.

Tavoitteenamme on edistää **moni- ja selkokielisyyttä** opetusmateriaaleissa. Tarjoamme terveystiedon valtakunnallisen kokeen ja preliminäärikokeen myös ruotsiksi. Lisäksi vinkkaamme jäsenille selkokielisistä ja kieliversioista eri materiaaleissa.

Tavoitteenamme on **toimivat tapahtumat ja turvallinen sekä esteetön toimintaympäristö**. Kiinnitämme huomioita tapahtumien esiintyjien sukupuolten välisen tasapuolisuuteen. Pyrimme pitämään osallistumismaksut kohtuullisena. Mahdollistamme tarpeen mukaan erityisryhmien osallistumisen. Ensiapuvälineet on saatavilla jokaisessa demotilassa liikunnanopettajien opintopäivillä. Tieto Liiton toimistoon saapumisesta esteettömästi löytyy kotisivuilta

3.1.2. Työyhteisöä koskevat tavoitteet ja toimenpiteet

Tavoitteenamme on **noudattaa työelämän yhdenvertaisuutta koskevaa lainsäädäntöä ja kohdella työntekijöitä tasapuolisesti**. Pidetään yllä avointa, osallistavaa ja vuorovaikutteista työilmapiiriä. Kannustetaan työntekijöitä kouluttautumaan. Huomioidaan palkankorotuksissa yleiskorotuksen lisäksi tasapuolisesti työnantajan päättämä osuus. Hyödynnetään tarvittaessa työterveyshuollon varhaisen tuen mallia.

3.1.3. Jäsenten/opettajien yhdenvertaisen toiminnan edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet

Tavoitteenamme on edistää jäsenten tietoisuutta syrjinnän vastaisesta ja yhdenvertaisuutta edistävästä toiminnasta liikunnan ja terveystiedon opetuksessa. Tavoitteita edistetään tiedottamalla, kouluttamalla, tuottamalla materiaalia sekä julkaisemalla lehtiartikkeleita. Järjestetään sukupuolineutraalia koulutusta, johon on helppo osallistua omasta osaamisen tasosta riippumatta. Teemme yhteistyötä monien yhdenvertaisuutta edistävien tahojen, mm. Paralympiakomitean, Setan ja Planin kanssa. Osallistumme Pride-viikkoon tiedottamalla mm. sukupuolten moninaisuudesta ja niiden kohtaamisesta.

3.2. Tavoitteet ja toimenpiteet ohjelmakaudelle 2025–2028

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuut	Arviointi ja seuranta
Viestinnän kuvavalinnat tukevat moniarvoisuutta	Uusien moniarvoisuutta tukevien omien kuvituskuvien ottaminen ja niiden käyttäminen viestinnässä.	Anna ja tj	Onko kuvat otettu ja käytössä?
Paikallisia koulutuksia uusille alueille	Järjestetään uusille alueille paikallisia koulutuksia.	Tj	Onko saatu koulutuksia uusille alueille ja osallistujamäärä sekä palaute.
Hallituksen jäsenyyden houkuttelevuuden lisääminen ja moninaisuuden varmistamiseksi	Hallituksen toiminnan esittely tietoisuuden lisäämiseksi hallituksen toiminnasta ja uusien ehdokkaiden saamiseksi.	Anna ja hallitus	Onko tehty ja saavutettu katsojia ja tykkäyksiä sekä hallituksen jäsenten moninaisuuden toteutuminen.
Eri kieliryhmien tasavertaisempi palveleminen	Saatavilla olevien kieliversioiden lisääminen materiaalipankkin.	Anna	Onko lisätty kieliversioita.
Huomioida entistä selkeämmin erityisryhmien tarpeet osallistua ja vaikuttaa toimintaamme	Käydään keskusteluja ja/tai toteutetaan kysely erityisryhmiin kuuluvien jäsenten näkemyksistä toimintamme kehittämiseksi.	Heidi ja tj	Onko käyty keskusteluja/tehty kyselyä. Tulokset ja toimenpiteet.
Seurataan yhdenvertaisuus ja tasa-arvo asioiden kehittymistä	Ollaan hereillä ja valmiina reagoimaan uusiin haasteisiin.	Toimisto ja hallitus	Toimenpiteet.
Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen	Lisätään koulutusta, viestintää ja tiedottamista niin jäsenille kuin hallitukselle.	Tj ja Anna	Koulutusten, artikkelien ja somepostausten määrä, osallistujamäärät ja palaute.

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuut	Arviointi ja seuranta
Rasismien vastustaminen	Tehdään yhteistyötä eri tahojen (esim. SPR; Ihmisoikeusliitto, Punainen kortti rasismille, Oikeusministeriö ja Plan International Suomi) kanssa sekä tiedottamalla että kouluttamalla.	Anna ja tj	Onko tehty yhteistyötä? Tiedotuksen ja koulutusten määrä, osallistujamäärät ja palaute.

4. Ympäristö ja ilmasto

4.1 Nykytila

LIITO ry:ssä on tehty ensimmäinen ympäristösuunnitelma vuodelle 2022. Sen jälkeen suunnitelma on päivitetty vuosittain vuosikokouksessa. Suunnitelman tavoitteena on tunnistaa toimintamme **ympäristövaikutukset**, asettaa tavoitteita ja tehdä toimenpiteitä vaikutusten vähentämiseksi. Liikuntalaissa ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys ovat lähtökohtana lain tavoitteiden toteuttamisessa. Me liittona haluamme luoda kestävä **kehityksen periaatteiden mukaista vastuullista toimintaa**.

Huomioimme ympäristöasioita toiminnassamme monin eri tavoin. Tavoitteenamme on **kestävän kehityksen periaatteiden mukaiset tapahtumat**. Olemme lisänneet paikallista- ja etäkoulutusta, jolloin matkustamista tulee vähemmän. Tapahtumapaikkojen valinnassa huomioimme sen, että niihin pääsee myös julkisilla ja lisäksi kannustamme yhteiskyyteihin. Tapahtumatarjoilussa pyrimme suosimaan kasvis-/lähiruokaa. Tapahtumien näytteilleasettajille on tehty ympäristövastuullinen osallistumisohje. Opintopäivien osallistujilta kysytään palautelomakkeessa, tulivatko he tapahtumaan julkisilla, kimppekyydillä vai omalla autolla.

Hallitus kokoontuu noin puolet kokouksista etänä, ja lähikokoukset pidetään niin, että ne ajoittuvat samaan aikaan jokin muun tilaisuuden kanssa, minkä vuoksi ollaan jo tulossa paikalle. Kokousmateriaalit ovat olleet olleet digitaalisia ja pilvipalvelimella jo vuosia.

Hallinnossa huomioidaan myös kestävyys. Hankintoja tehtäessä huomioidaan ympäristöystävällisyys ja vastuullisuus. Taloushallinnossa on siirrytty sähköiseen kirjanpitoon vuoden 2023 alusta. Suosimme sähköisiä laskuja sekä niitä lähettäessä että vastaanottaessa. Pyrimme paperittomaan toimistoon ja kierrätämme. Liiton toimisto muutti pienempään tilaan toimintavuoden 2023 aikana ja vielä uudelleen pienempään tilaan kesällä 2024.

Viestintä on sähköistä lukuun ottamatta mahdollisuutta painettuun LIITO-jäsenlehteen. LIITO-jäsenlehti on ilmestynyt jo vuosia myös sähköisesti ja alkaen vuodesta 2022 jäsenillä on ollut mahdollisuus valita hiilineutraali jäsenyys ja peruuttaa paperisen jäsenlehden tilaus. LIITO-jäsenlehti on hiilineutraali painotuote. Päästöt kompensoidaan Verified Carbon Standard (VCS) -sertifioidulle ilmastoprojektille täysimääräisesti. Kokonaisuutta valvoo puolueeton kolmas osapuoli. Lehdellä on myös avainlippumerkki.

Paperisesta käsiohjelmasta luovuttiin syksyn 2022 liikunnanopettajien Opintopäivillä. LIITO-jäsenlehdessä on ollut kestävän kehityksen teemanumero vuonna 2024 sekä muissa lehdissä on julkaistu useita ympäristöteemaan liittyviä artikkeleita.

Ympäristöstävällisistä toimintatavoista viestiminen on osa Liito ry:n toimintaa. Sen myötä kannustetaan paikallisia toimijoita jatkamaan ja lisäämään liikuntavälineiden kierrätystä koulujen kesken, infotaan jäseniä yhteistyökumppaneiden järjestämistä kestävän kehityksen koulutuksista ja viestitään kestävästä kehityksestä LIITO-jäsenlehdessä.

Suunnitelman taustalla vaikuttavat globaalin kestävän kehityksen toimintaohjelma **Agenda 2030** ja **Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kestävän kehityksen linjaus**. Pidämme liitossa ympäristöasioita tärkeinä ja teemme omalta osaltamme kaikkemme, jotta voimme minimoida hiilijalanjälkeä. Tavoitteenamme on lisätä positiivisia vaikutuksia ja vähentää negatiivisia vaikutuksia ympäristöön mm. vähentämällä paperin käyttöä, lisäämällä kierrätystä, tekemällä eettisiä ruokavalintoja, suosimalla kimpakyytejä ja julkista liikennettä. Ympäristövastuu koskee kaikkea LIITO ry:n toimintaa.

4.2 Tavoitteet ja toimenpiteet ohjelmakaudella 2025–2028

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuut	Arviointi ja seuranta
Sähköisen lehden tilaajamäärän kasvattaminen nykyisestä 15 prosentista.	Tietoisuuden lisääminen mahdollisuudesta valita vain sähköinen jäsenlehti.	Tj	Sähköisen lehden tilaajamäärä.
Kimppakyytien tehostaminen koulutuksiin	Etsiä keinoja, kuinka saada osallistujat tietoisiksi mahdollisuudesta yhteiskyyteihin.	Tj	Onko löydetty uusia keinoja viestiä asiasta ja lisääntyvätkö yhteiskyydit.
Luonnon positiivisten terveysvaikutusten esiintuominen	Artikkeleita LIITO-jäsenlehteen.	Tj ja tiedotus tmk	Artikkeleiden määrä.
Agenda 2023 tavoitteiden edistäminen	BMOL ry:n hankkeen materiaalien esittely jäsenille	Anna	Koulutusten, artikkeleiden ja somejakojen määrä.
Toiminnan ympäristövaikutusten vähentäminen	Toimitaan esimerkkinä ympäristön huomioimisessa mm. tapahtumien, kulkutapojen ja hankintojen osalta.	Toimisto ja hallitus	Tehdyt muutokset.
Liikunnan kestävyden lisääminen	Tietoisuuden lisääminen kestävästä liikuntalajeista. Luonnonympäristön kunnioittaminen ulkolajeissa. Lähellä kotia, jalan, pyörällä, lähiharrastaminen ei vaadi autoa.	Toimisto	Artikkeleiden ja somejakojen määrä. Muut tehnyt toimenpiteet.

5. Suunnitteluprosessin kuvaus

Vastuullisuusohjelman laatimisessa ovat olleet mukana liiton henkilöstö ja hallituksen jäsenet. Suunnitelman työstöstä vastasi toiminnanjohtaja Tiina Apajalahti.

Toiminnanjohtaja on osallistunut sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön että Olympiakomitean vastuullisuuskliniikkiin ja tutustunut ohjeisiin ja säädöksiin. Suunnitelman pohjana on käytetty aikaisempia suunnitelmia. Keväällä 2024 liiton henkilöstö teetti hallituksen jäsenille vastuullisuusasioista kyselyn, jonka tuloksia käytiin läpi ja työstettiin eteenpäin hallituksen suunnittelukokouksessa huhtikuussa. Uuteen ohjelmaan otettiin mukaan vanhat hyvät käytännöt ja uudet tuoreet ideat vastuullisuusasioiden kehittämiseksi. Kokouksen jälkeen toiminnanjohtaja laati vastuullisuusohjelman hallituksen hyväksyttäväksi. Vuosikokoukselle esitettävän vastuullisuusohjelman hallitus hyväksyy kokouksessaan 5/2024.

6. Tiedottaminen ja toimeenpano

Vastuullisuusohjelman hyväksymisen jälkeen se julkaistaan liiton kotisivuilla ja asiasta tiedotetaan jäseniä myös muita viestintäkanavia käyttäen. Toimenpiteiden toteutukseen varataan resursseja myös taloussuunnittelussa. Vastuullisuusohjelman toimenpiteitä jalkautetaan tiedottamalla koko jäsenistön hyödynnettäväksi myös paikallistoiminnassa.

7. Seuranta, arviointi ja päivitys

Vastuullisuusohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan säännöllisin väliajoin ohjelman aikana. Seuranta ja arviointia toteutetaan mm. toteutuneen toiminnan, tilastojen ja kyselyjen avulla. Seurannasta kirjataan raporttia vuosittain vuosikertomukseen. Koko vastuullisuusohjelma päivitetään seuraavaksi nelivuotiskaudeksi vuosikokouksessa 2028. Tätä aikaisemmin toimintasuunnitelmiin voidaan lisätä myös uusia tai tarkentuneita vastuullisuusasioiden suunnitelmia.

Vastuullisuusohjelma ohjaa osaltaan koko LIITO ry:n toimintaa. Uudet hallituksen jäsenet ja työntekijät saavat perehdytyksen ohjelmaan. Perehdytyksestä vastaa toiminnanjohtaja. Kaikki LIITO ry:n toiminnassa mukana olevat vastaavat omalta osaltaan suunnitelman toteutumisesta.

Hyväksytty LIITO ry:n vuosikokouksessa Salossa 6.9.2024.